

NENT - Den nasjonale forskningsetiske
komitè for naturvitenskap og teknologi

Kongens gate 14
0153 Oslo

DERES REF.: 2023/62

VÅR REF.: 23/12344

ÅS, 15. AUGUST 2023

Hørings svar til Høring om Forskningsetiske retningslinjer for naturvitenskap og teknologi

Høringsnotatet har vært til diskusjon i Forskningsutvalget ved Veterinærinstituttet, og vi har følgende innspill og/eller kommentarer organisert i kulepunkter med referanse til sidetall og/eller punkt der mulig:

- **Redelighet, etterrettelighet og åpenhet, punkt 6:** Det er tradisjonelt mye uenighet i hva som skal vurderes som et vesentlig bidrag (ledd a), og vesentlige bidrag leder ikke alltid til at man får delta i å utarbeide endelig publikasjon (ledd b/c). Dette er påpekt i punkt 6, men etter vår vurdering for vagt. En vanlig problemstilling er at det kan være et reelt problem å få tilgang på alle grunnlagsdata før og under arbeid med manus, og det blir derfor umulig for medforfatterne å kunne ta det hele og fulle ansvaret for en felles publikasjon (ledd d). Det er ikke nok at det står generelt i punkt 5 b) forskningen er basert på mest mulig åpenhet; *c) forskningsresultatene gjøres tilgjengelig for andre forskere*; da det kan oppfattes kun å gjelde etter publisering av data, og ikke spesifiserer behovet medforfatterne har for å kunne ta det totale ansvaret før publisering. Vi foreslår derfor følgende (under følger utdrag av punkt 6 i høringsnotatet, med forslag til endringer markert i kursiv:
 - 6 Forskeren skal respektere andre forskeres bidrag og følge anerkjente standarder for forfatterskap og samarbeid. Forskeren skal følge god publiseringspraksis innen fagområdet. Forskerne skal avklare individuelle ansvarsforhold ved samarbeid og avklare regler for medforfatterskap. I samarbeidsprosjekter har prosjektleder et særskilt ansvar. Veiledere skal sørge for at studenters/kandidaters interesser ivaretas. Forskningsinstitusjoner bør legge til rette for at anerkjente normer for forfatterskap og

samarbeid følges. Der flere forfattere bidrar, skal forfatterskapet være rettmessig. International Committee of Medical Journal Editors (ICMJE)³ definerer rettmessig forfatterskap ved fire kriterier: a) forskeren skal ha bidratt vesentlig til idé eller utforming av arbeidet; eller innsamling, analyse eller fortolkning av data; og b) forskeren skal ha bidratt til utarbeiding av manuskript eller kritisk revisjon av publikasjonens intellektuelle innhold; og c) forskeren skal ha godkjent den endelige versjonen før publisering; og d) forskeren godtar å stå ansvarlig for alle aspekter av arbeidet ved å forsikre om at spørsmål knyttet til arbeidets nøyaktighet eller integritet er tilstrekkelig undersøkt og løst.

Alle forfattere i en publikasjon må kunne redegjøre for hvilken del eller hvilke deler de har hatt ansvaret for i forskningsarbeidet, og hvilken del eller hvilke deler andre bidragsytere har hatt ansvaret for. *Alle som oppfyller a) skal ha mulighet til å oppfylle b) og c).*

Eventuelt kan setningen over erstattes av denne spesifiseringen:

Vurderingen av hva som utgjør et vesentlig bidrag til arbeidet (a) skal være åpen. Alle som har gitt et vesentlig bidrag til arbeidet (a) skal få mulighet til å bidra til revisjon (b) og godkjenning av endelig versjon (c) før publisering. Alle forskere som skal stå ansvarlig for publikasjonen (d) må få tilgang til hele datagrunnlaget arbeidet består av før endelig versjon godkjennes.

- **Redelighet, etterrettelighet og åpenhet**, punkt 7: Vi savner en utgreiing om etiske problemstillinger og dilemmaer i samarbeid med land som holder lavere etisk standard enn Norge. Hva bør man være spesielt oppmerksomme på, og hvordan bør slike utfordringer håndteres?
- **Redelighet, etterrettelighet og åpenhet** (f.o.m. s. 8), **Interessekonflikter og habilitet** (f.o.m. s. 10, uten referanse til punkt), og **Forskningsformidling** (f.o.m. s. 17, uten referanse til punkt): Det savnes retningslinjer for redelighet i forskningsformidling - hvordan bør forskere som opplever at samarbeidspartnere/konkurrenter/oppdragsgivere produserer forvrengte fremstillinger av fakta og/eller «overselger» resultater eller forventninger til ny teknologi? Dette oppleves ofte som et institusjonelt dilemma der man må gjøre avveininger for å ivareta samarbeidsklime eller ikke komme på kant med finansierer.
- **Beskyttelse av personer**, punkt 12: Vi savner retningslinjer for hvordan håndtere at et informert samtykke trekkes tilbake.

- **Beskyttelse av personer**, punkt 13: Retningslinjene er per i dag rettet mot person når det gjelder konfidensialitet og personvern, men for noen fagmiljøer omfattet av NENT, slik som veterinærmedisin, så behøves retningslinjer som rettes mot dyreeiere/anleggseiere m.m.
- **Utvalgte temaer - Kunstig intelligens** (s. 20): Det behøves retningslinjer knyttet til kunstig intelligens og kildekritikk av informasjon frembrakt av/via kunstig intelligens.

På vegne av Veterinærinstituttet,

Med vennlig hilsen

Marianne Ruud Melleby
Seniorrådgiver Forskning og internasjonalisering